

העלאת הארון לירושלים

עיון בשמואל ב' פרק ו'

שמואל ב פרק ו, (א) וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת כָּל בַּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף: (ב) וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֵשֵׁב הַכְּרֹבִים עָלָיו: (ג) וַיִּרְכְּבוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֲגֹלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׂאֵהוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה וַעֲזָא וְאָחִיו בְּנֵי אַבְיָנָדָב נִהְגִּים אֶת הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה: (ד) וַיִּשְׂאֵהוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאָחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן: (ה) וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׂחָקִים לִפְנֵי יְדוֹד בְּכָל עֲצֵי בְרוּשִׁים וּבַכְּנֹרֹת וּבַגְּבֹלִים וּבַתְּפִים וּבַמְנַעֲנָעִים וּבַצִּלְצְלִים: (ו) וַיָּבֹאוּ עַד גֵּרֹן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזוּ בוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבְּקָר: (ז) וַיַּחַר אֵף יְדוֹד בְּעֵזָה וַיִּכְהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל הַשָּׁל וַיָּמַת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים: (ח) וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְדוֹד פָּרַץ בְּעֵזָה וַיִּקְרָא לְמָקוֹם הַהוּא פָּרַץ עֵזָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (ט) וַיִּרְא דָּוִד אֶת יְדוֹד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבֹוא אֵלַי אֲרוֹן יְדוֹד: (י) וְלֹא אָבָה דָּוִד לְהִסִּיר אֵלָיו אֶת אֲרוֹן יְדוֹד עַל עֵיר דָּוִד וַיִּשְׂתָּהוּ דָּוִד בֵּית עֵבֶד אָדָם הַגִּתִּי: (יא) וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְדוֹד בֵּית עֵבֶד אָדָם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיִּבְרַךְ יְדוֹד אֶת עֵבֶד אָדָם וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ: (יב) וַיִּגַּד לְמֶלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בְּרַךְ יְדוֹד אֶת בֵּית עֵבֶד אָדָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּעִבּוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֵבֶד אָדָם עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה: (יג) וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נְשָׂאֵי אֲרוֹן יְדוֹד שְׂשֹׂה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא: (יד) וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל עֹז לִפְנֵי יְדוֹד וְדָוִד הִגּוֹר אֶפּוֹד בָּד: (טו) וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעַלִּים אֶת אֲרוֹן יְדוֹד בַּתְּרוּעָה וּבַקּוֹל שׁוֹפָר: (טז) וַהֲיָה אֲרוֹן יְדוֹד בָּא עֵיר דָּוִד וּמִיכָל בַּת שְׂאוּל נִשְׁקָפָה בְּעַד הַחֲלוֹן וַתִּרְא אֶת הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֹו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְדוֹד וַתִּבְּזוּ לוֹ בְּלִבָּהּ: (יז) וַיָּבֹאוּ אֶת אֲרוֹן יְדוֹד וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמָקוֹמוֹ בַּתוֹף הָאֶהָל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֲלוֹת לִפְנֵי יְדוֹד וַיִּשְׁלֹמִים: (יח) וְכָל דָּוִד מִהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיִּבְרַךְ אֶת הָעָם בְּשֵׁם יְדוֹד צְבָאוֹת: (יט) וַיַּחֲלַק לְכָל הָעָם לְכָל הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל לְמַאִישׁ וְעַד אִשָּׁה לְאִישׁ חֵלֶת לְחֵם אַחַת וְאַשְׁפָּר אַחַד וְאַשִּׁישָׁה אַחַת וַיֵּלֶךְ כָּל הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ: (כ) וַיֵּשֶׁב דָּוִד לְבִירוֹ אֶת בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכָל בַּת שְׂאוּל לְקִרְיַת דָּוִד וַתֹּאמֶר מַה נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אֲמַהוֹת עֲבָדָיו כַּהֲגֹלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הַרְקִים: (כא) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל מִיכָל לִפְנֵי יְדוֹד אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאַבְיָה וּמִכָּל בֵּיתוֹ לְצוֹת אֹתִי נָגִיד עַל עַם יְדוֹד עַל יִשְׂרָאֵל וְשִׂחַקְתִּי לִפְנֵי יְדוֹד: (כב) וּנְקַלְתִּי עוֹד מִזֹּאת וַהֲיִיתִי שֹׁפֵל בְּעֵינַי וְעַם הָאֲמַהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶפְבֹּדָה: (כג) וּלְמִיכָל בַּת שְׂאוּל לֹא הָיָה לָהּ יָלֵד עַד יוֹם מוֹתָהּ: פ

מסכת סוטה דף לה עמוד א

וכיון שעלה האחרון שבישראל מן הירדן חזרו מים למקומן, שנאמר: (יהושע ד) ויהי בעלות הכהנים נושאי ארון ברית ה' מתוך הירדן נתקו כפות רגלי הכהנים אל החרבה וישבו מן הירדן למקומם וילכו כתמול שלשום על כל גדותיו. נמצא ארון ונושאי וכהנים מצד אחד וישראל מצד אחד, נשא ארון את נושאו ועבר, שנאמר: (יהושע ד) ויהי כאשר תם כל העם לעבור ויעבור ארון ה' והכהנים לפני העם.

ועל דבר זה נענש עוזא, שנאמר: (דברי הימים א' יג) ויבאו עד גורן כידון וישלח עוזא את ידו לאחוז את הארון, אמר לו הקב"ה: עוזא, נושאי נושא, עצמו לא כל שכן!

ויחר אף ה' בעוזא ויכהו שם... על השל וגו' - רבי יוחנן ור"א, חד אמר: על עסקי שלו, וחד אמר: שעשה צרכיו בפניו.

ייסד שם עם ארון האלהים - א"ר יוחנן: עוזא בא לעיר... שנאמר: עם ארון האלהים. מה ארון לעולם

יבאו הרים לכיבושם - שהכהנים עמדו במקומם עד שיצברו כל העם וכשעברו נתקו כפות רגלי הכהנים אל החרבה ונמשכו לאחוריהם פסיעה אחת נמצאו כהנים מצד זה כו' ואע"ג דההוא קרא דזיהי כאשר תם כל העם לעבור קדים דמשמע דהאי נתקו רגלי הכהנים בעבר השני כתיב לא הוי הכי אלא אין מוקדם ומאוחר דאי כסדרן כתיב הא נפקי להו מן הירדן דכתיב ויעבור ארון ה' והכהנים לפני העם והעם עלו וכיון דארון והכהנים עלו ועברו אחריהם עד שבאו לפניהם הרי יצאו מן הירדן ומאי תו דקאמר ויצו יהושע את הכהנים לאמר עלו מן הירדן אלא אין מוקדם ומאוחר והאי עלו מן הירדן דקאמר להו הכי קאמר להו סלקו רגליכם לאחוריהם ועודם בעבר המזרחית וכתיב בתורה נסו בפני רגלי הכהנים אל החרבה וישבו מן הירדן אל מקומם

קיים, אף עוזא בא לעוה"ב.
 ויחר לדוד על אשר פרץ ה' פרץ בעוזא - א"ר אלעזר:
 שנשנתנו פניו כחזרה. אלא מעתה, כל היכא דכתיב
 ויחר ה"נ התם כתיב אף, הכא לא כתיב אף.
 דרש רבא: מפני מה נענש דוד? מפני שקרא לדברי
 תורה זמירות, שנאמר: (תהלים קיט) זמירות היו לי
 חוקיך בבית מגורי, אמר לו הקב"ה: ד"ת שכתוב בהן
 (משלי כג) הַתְּעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאַיִנָּה, אתה קורא אותן
 זמירות? הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של
 בית רבן יודעין אותו, דכתיב: (במדבר ז) ולבני קהת
 לא נתן כי עבודת הקודש וגו', ואיהו אתייה בעגלתא.
 נשא ארון את נושאו ועבר - והיינו קרא קמא
 דכתיב ויהי כאשר תם כל העם לעבור [ויעבור]
 ארון ה' וגו'.
 על עסקי שלו - שגגה ששגג לאחוז בו.
 שעשה צרכיו - ושל לשון כי ישל זיתך (דברים
 כח) ובשלייתה (שם /דברים כח/) דבר המוטל
 מלמעלה למטה.
 הארון קיים לעולם - שהרי נגנו כדאמר ביומא
 (דף נב) שגנזו יאשיהו.
 חררה - עוגה שאופין על פני הגחלים.
 נענש דוד - שמת עוזא על ידו.
 זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי - כשהייתי

בורח מפני אויבי ואגור מפניהם הייתי משתעשע בחוקיך והיו לי לזמירות לשעשעני.
 התעיף - לשון [כפול] וכפלת מתרגמינן ותיעופך (שמות כז) שאם תכפיל עיניך לסתום עין בהסח הדעת מהסתכל בהן
 מיד ואיננו.
 לא נתן - עגלות משה לבני קהת לפי שיש עליהם לשאת בכתף כי לא היו ממונים אלא על דבר קדושת הארון
 והשולחן [והמנורה ומזבח הזהב].

תלמוד בבלי מסכת שבת דף נג עמוד ב

תנו רבנן: מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר נעשה לו נס ונפתחו לו
 דדין כשני דדי אשה והניק את בנו. אמר רב יוסף: בא וראה כמה גדול אדם זה, שנעשה לו נס כזה!
 אמר לו אביו: אדרבה, כמה גרוע אדם זה שנשנתו לו סדרי בראשית! אמר רב יהודה: בא וראה
 כמה קשים מזונותיו של אדם, שנשנתו עליו סדרי בראשית. אמר רב נחמן: תדע, דמתרחיש ניסא
 ולא אברו מזוני.

איכה רבה (וילנא) פתיחתות

ל זבדי בן לוי פתח לא תאמינו מלכי ארץ וגו',
 ארבעה מלכים היו מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן דוד ואסא ויהושפט ותזקיהו,
 דוד אמר (תהלים י"ח) ארדוף אויבי ואשיגם וגו' אמר לו הקב"ה אני עושה כן הה"ד (ש"א לו) ויכם דוד
 מהנשף ועד הערב למחרתם, מהו למחרתם, ר"י בן לוי אמר, לשני לילות ויום אחד, היה הקב"ה מאיר לו
 בלילות בזיקין וברקים כמה דתנינן תמן על הזיקין ועל הזועות ועל הברקים הה"ד (תהלים י"ח) כי אתה
 תאיר נרי וגו',
 עמד אסא ואמר אני אין בי כח להרוג להם אלא אני רודף אותם ואתה עושה, אמר לו אני עושה שנאמר
 (ד"ה) =דברי הימים= בי י"ד) וירדפם אסא וגו' לפני אסא אין כתיב כאן אלא לפני ה' ולפני מתנחו,
 עמד יהושפט ואמר אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף אלא אני אומר שירה ואתה עושה, אמר לו הקב"ה
 אני עושה שנאמר (שם /דברי הימים ב' / כ"ו) ובעת החלו ברנח ותהלה וגו' עמד חזקיהו ואמר אני אין בי כח
 לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה, אמר לו הקב"ה אני עושה שנא'
 (מ"ב =מלכים ב' = י"ט) ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' וידך במחנה אשור,

רד"ק שמואל ב פרק ו

ואע"פ שכא הארון משדה פלשתים בזה העניין ולא שמטו הבקר פלשתי לא היו יודעים מנהג
 משא הארון וכיונו במשאו כמוטב אשר יכלו שהרי לקחו עגלה חדשה ופרות אשר לא עלה
 עליהן עול אבל ישראל שהיו יודעים משא הארון כמו שכתוב בתורי' ולבני קהת לא נתן כי
 עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו חטאו בזה לפיכך הראה להם הקב"ה קדושת הארון בשני פנים
 בשמיטת הבקר וכמות עוזא והענין אשר שגה דוד בזה הדבר מקרא מפורש חשב כי לא יהיה
 חטא בזה אם ישאוהו כעגלה אף על פי שכתוב בכתף ישאו כי אמר באותו זמן במדבר צוה האל
 כי לפי שהיה המשכן נשא בעגלות צוה לשאת את הארון בכתף להראות כי קדושת הארון גדולה
 מקדושת המשכן אבל בזמן שלא היה שם משכן חשב שאין חטא אם ישאוהו בעגלי' ועוד כי
 בעגלה בא משדה פלשתים וכזה שגה: